

Archeologienota Geraardsbergen – Overboelare, Kloosterstraat

Deel 2: Verslag van resultaten

Davy Herremans

Goed in erfgoed
Adolf Baeyensstraat 134G
9040 Sint-Amandsberg
www.goedinerfgoed.be

Colofon

Projectcode 2017J368

Archeologienota Geraardsbergen – Overboelare, Kloosterstraat

Opdrachtgever

MLSC BVBA

Pontstraat 9

9800 Deinze

Uitvoerder

Goed in erfgoed Comm. V.

Adolf Baeyensstraat 134G

9040 Sint-Amandsberg

BTW BE 0669.484.003

© 2017 – Goed in erfgoed Comm. V.

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van Goed in erfgoed Comm. V.

Goed in erfgoed Comm. V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoud

Bureauonderzoek.....	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. Ligging.....	7
1.3 Archeologische voorkennis	7
1.4. Onderzoeksopdracht	8
1.4.1. Aanleiding vooronderzoek	8
1.4.2. Vraagstelling.....	8
1.4.3. Randvoorwaarden.....	8
1.4.4. Geplande werken en bodemingrepen	16
Bestaande toestand	16
Geplande werken.....	16
1.5. Onderzoeksstrategie en -methode.....	24
1.5.1. Landschappelijke situering.....	24
1.5.2 Historisch-cartografische situering.....	25
1.5.3. Archeologische situering	25
2. Assessmentrapport.....	26
2.1. Methoden, technieken en criteria	26
2.2. Conservatie-assessment.....	26
2.3. Assessment van het onderzochte gebied	26
2.3.1. Landschappelijke situering	26
2.3.1.2. Geologie.....	28
2.3.2 Historisch-cartografische situering.....	32
2.3.3. Archeologische situering	38
2.3.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied.....	40
2.3.5. Synthese.....	41
3. Bibliografie	44
3.1 Literatuur	44

3.2 Historisch kaartmateriaal	45
4. Lijst van figuren	46

Bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

- Initiatiefnemer: MLSC BVBA, Pontstraat 9, 9800 Deinze
- Projectcode bureauonderzoek: 2017J368
- Sitecode: GE-KL-2017
- Nummer van het wettelijk depot of buitenlands equivalent hiervan: nvt
- Erkende archeoloog: Herremans Davy - OE/ERK/Archeoloog/2017/00166
- Locatie projectgebied: Kloosterstraat 15-19, 9500 Geraardsbergen (Overboelare)
- Bounding Box: xMin,yMin 3.86223,50.7613 : xMax,yMax 3.86361,50.7619
- Oppervlakte percelen: +/- 3187 m²
- Kadaster: Geraardsbergen, 4e AFD, Sectie A, nr 711H, 712H, 717E, 717F
- Termijn bureauonderzoek: 31/10/2017-08/11/2017
- Thesauri Inventaris Onroerend Erfgoed: Bureauonderzoek
- Onderdeel archeologische zone: nee
- Verstoorde zones: Er situeren zich verstoorde zones binnen het projectgebied. Er is geen aanduiding van gekarteerde zones waar geen archeologie meer te verwachten is.
- Topografische kaart: figuur 1
- Kadasterkaart: figuur 2
- Overzichtsplan archeologische zones versus gebieden waar geen archeologie wordt verwacht: figuur 3

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

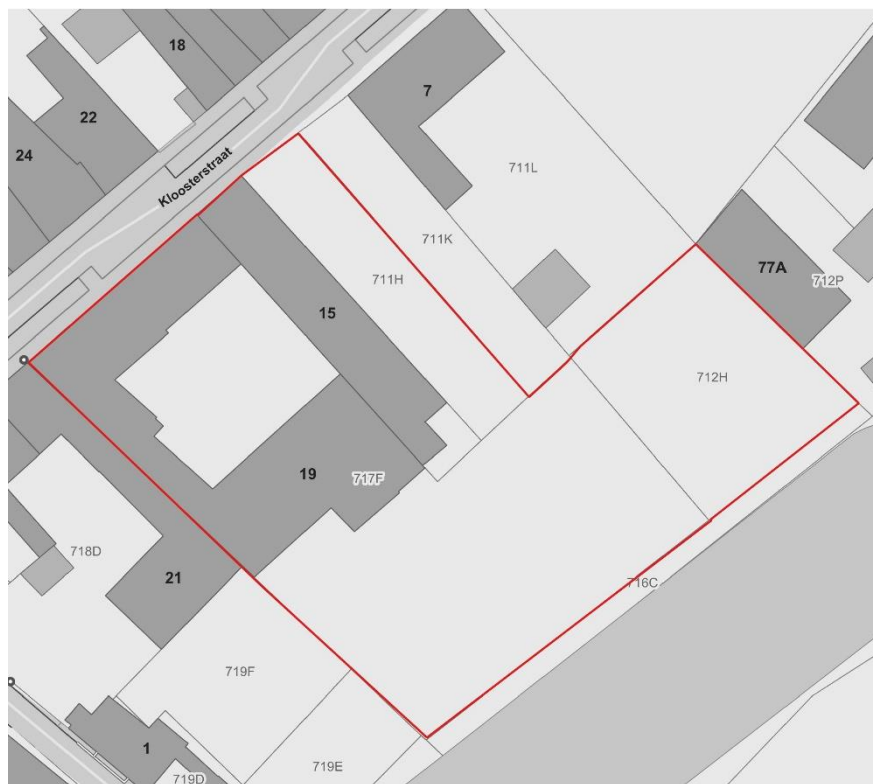
Projectgebied

0 25 50 75 m

#GOEDINERFGOED

Figuur 1: het onderzoeksgebied voorgesteld op de topografische kaart (© geopunt)

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

Projectgebied

0 5 10 15 m

#GOEDINERFGOED

Figuur 2: het projectgebied en de andere deelprojecten op het hedendaags kadaster (© geopunt)

1.2. Ligging

Het projectgebied situeert zich op grondgebied Geraardsbergen, deelgemeente Overboelare, meer bepaald langs de Kloosterstraat 15-19. De percelen zijn gekend bij het kadaster onder de nummers: Geraardsbergen, 4e AFD, Sectie A, nr 711H, 712H, 717E, 717F.

1.3 Archeologische voorkennis

Het projectgebied maakt geen deel uit van een vastgestelde archeologische en omvat geen zones waar geen archeologie te verwachten valt (Figuur 3). Binnen het projectgebied werden geen archeologische waarnemingen gedaan. In de omgeving werden een aantal archeologische vindplaatsen vastgesteld die werden opgenomen in de CAI (zie infra). Binnen een straal van 150 m rond het projectgebied is een enkele bekrachtigde archeologienota gekend. Binnen het projectgebied bevindt zich een hoeve opgenomen in de Inventaris Bouwundig Erfgoed (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/8715>). Het huidige gebouw dateert in de 18de -19de eeuw, maar al op 18de eeuws kaartmateriaal is er een hoeve aanwezig (zie infra).

Figuur 3: het projectgebied aangeduid op de hedendaagse orthofoto met de gebieden waar geen archeologie te verwachten valt, de grenzen van de archeologische zones en bekrachtigde (archeologie)nota's(© geopunt)

1.4. Onderzoeksoopdracht

1.4.1. Aanleiding vooronderzoek

MLSC BVBA plant de bouw van een nieuwe meergezinswoning langs de Kloosterstraat 15-19 te Geraardsbergen. Hiervoor wordt ook de sloop van de nu aanwezige historische hoeve voorzien. De totale oppervlakte van de percelen betreft +/- 3187 m² (>3000m²) en meer dan 1000m² wordt geroerd door geplande werken met ingreep op de bodem. De opmaak van een archeologienota is dan ook verplicht.

1.4.2. Vraagstelling

Doel van dit bureauonderzoek is om na te gaan wat het archeologisch potentieel is van het projectgebied op basis van historisch-cartografische bronnen en gepubliceerde archeologische en landschappelijke data. Op deze manier wordt nagegaan (i) of verdere maatregelen in het kader van archeologisch (voor)onderzoek nodig zijn en (ii) welke dimensie die aannemen. Het bureauonderzoek start vanuit volgende vraagstelling :

- Wat is op basis van de bestaande bronnen het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de bodem en eventuele archeologische site(s)?
- Welke impact hebben de geplande werken op het eventuele archeologisch erfgoed?
- Biedt het projectgebied een potentieel op kennisvermeerdering?
- Wat is het kader waarin dit kennispotentieel kan of moet geëxploiteerd worden?

1.4.3. Randvoorwaarden

Deze archeologienota beperkt zich tot een bureauonderzoek. Verder vooronderzoek met of zonder ingreep op de bodem kon niet worden georganiseerd voorafgaand aan de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning omwille van praktische redenen: op een deel van de terreinen bevinden zich momenteel gebouwen, terwijl een ander deel is verhard. De sloop wordt vergund binnen de vergunningsaanvraag gekoppeld aan de hier gepresenteerde archeologienota. Terreinwerk is niet mogelijk voorafgaand aan de sloop en het vrijmaken van de terreinen. Bovendien dienen de huidige vloeren en verharding eerst te worden verwijderd in de gepaste omstandigheden.

Het bureauonderzoek beperkt zich tot gepubliceerde of tenminste toegankelijk bronnen.

Figuur 4: zicht op het boerenhuis vanaf de Kloosterstraat

Figuur 5: zicht op het woonhuis uit 1934 vanaf de Kloosterstraat

Figuur 6: zicht op het boerenhuis en inrijpoort vanaf het erf

Figuur 7: zicht op de stalvleugel vanaf het erf

Figuur 8: zicht op het boerenhuis en westvleugel vanaf het erf

Figuur 9: de hoeve vanuit het zuiden met zicht op de dichte begroeiing op de percelen

Figuur 10: interieur 19de eeuw deel van de boerenwoning

Figuur 11: interieur 18de eeuw deel van de boerenwoning met classicistische houten deuroplijsting aan de toegang van voute en slaapkamer

Figuur 12: kelder. Het metselwerk met dunne kalkmortelvoeg is 18de eeuws (of later). Geen middeleeuwse of vroegmoderne baksteenformaten werden geattesteerd

Figuur 13: kelder. Het metselwerk met dunne kalkmortelvoeg is 18de eeuws (of later). Geen middeleeuwse of vroegmoderne baksteenformaten werden geattesteerd

Figuur 14: deels (onderste hoekstenen origineel) 18de eeuwse deuroplijsting in classicistische stijl in oostvleugel

Figuur 15: 19de eeuwse metselwerk met typische gevelankers en spaarboogconstructie boven toegangspoort schuur (zuidvleugel)

Figuur 16: 19de eeuwse metselwerk met typische gevelankers en spaarboogconstructie in doorgang naar achtererf (zuidvleugel)

1.4.4. Geplande werken en bodemingrepen

Bestaande toestand

Momenteel bevindt zich op de percelen 717E en 717F een historisch hoeve opgenomen in de Inventaris Bouwundig Erfgoed (<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/8715>). Het gaat om een deels gesloten u-vormig hoevecomplex met gekasseide binnenkoer.

Het boerenhuis bevindt zich langs de straatkant: de **Inventaris Bouwundig Erfgoed Vlaanderen** beschrijft de woning als een eenlaags 18de eeuws dubbelhuis, oorspronkelijk met vier traveeën en een kelder. Tijdens de 19de eeuw werd dit gebouw uitgebreid met twee traveeën aansluitend bij de poort. Op een balk boven de inrijpoort met houten latei staat het jaartal 1801. De verankerde baksteenbouw met cementdecor van de aanbouw van het boerenhuis wijst op een datering in het laatste kwart van de 19de eeuw. Ten zuidwesten van het boerenhuis situeert zich een stalvleugel, die slechts in beperkte mate is bewaard.. Tegenover het woonhuis bevindt zich een dwarsschuur vermoedelijk uit het begin van de 19de eeuw (omstreeks 1804). Ten noordoosten van de inrijpoort situeert zich een woonhuis van 1934. Op de binnenkoer, ten oosten van het hoevecomplex en ten zuiden van de dwarsschuur bevinden zich nog een aantal bijgebouwen en koterijen uit de 20ste eeuw. De niet bebouwde delen van het projectgebied kenmerken zich door een dichte begroeiing van struikgewas, gras en bomen.

Gerichte **bouwhistorische terreinopname** (fig. 10-16) bevestigt deze bouwchronologie. De 18de eeuwse kern van de boerenwoning vertoont interieurelementen (oa. deurlijsten) die teruggaan op de oorspronkelijke toestand. Opstand en kelder zijn gekenmerkt door een metselwerk van baksteen met een dunne voeg van kalkmortel, vaak gebruikt tijdens de 18de eeuw. Geen middeleeuwse of vroegmoderne baksteenformaten werden geattesteerd. Het exterieur vertoont een enkele bewaarde classcistische deurlijst in blauwe hardsteen. De 19de eeuwse delen van de hoeven kenmerken zich door eenvoudig bakstenen metselwerk met spaarboogconstructies en gevelankers typisch voor de 19de eeuw. Hoewel er rekening moet gehouden worden met mogelijk bebouwing op de terreinen voor de 18de eeuw, zijn hier geen sporen van waar te nemen in de funderingen van de huidige gebouwen, de opstand van de huidige gebouwen en in de aanwezige kelderruimten.

Geplande werken

De geplande werken voorzien de **sloop van het historisch hoevecomplex** en de **bouw van meergezinswoning** bestaande uit in totaal 19 woonentiteiten verdeeld over drie volumes. Twee volumes (oostelijk en westelijk volume) situeren zich langs de straatkant, een derde volume (zuidelijk volume) situeert zich dieper op het terrein. De **oostelijk en westelijk**

volumes hebben een **footprint van** respectievelijk **271m² en 264m²**. Een **derde volume** met een **footprint van 369m²** bevindt zich dieper op de terrein, deels op perceel 717F en 716C. Het gelijkvloers van dit meest zuidelijke volume wordt deels ondergronds uitgewerkt. Hierbij houdt het vloerniveau van de nieuwbouw de top van de oorspronkelijk helling aan.

Het projectgebied helt af in zuidoostelijke richting. Om de terreinen bouwrijp te maken worden de gronden deels opgehoogd. De **ophoging** van het terrein varieert **van 0** langs de straatkant **tot +/- 1,2-1,5m** ter hoogte van het zuidelijk volume. Op de terreinen ten zuiden van dit volume, wordt de natuurlijke helling van het terrein maximaal behouden. In functie van de ophoging wordt eerst de **teelaarde gedeeltelijk verwijderd** tot op een diepte van **0,2m**. De afbakening van de afgraving wordt aangeduid op **figuur 19**.

Alle drie bouwblokken worden voorzien van een algemene **funderingsplaat met vorstrand** tot op een draagvaste en vorstvrije ondergrond. Er mag gerekend worden aan een minimale opbouw van 30cm voor de funderingsplaat. De vorstranden zijn 0,5m breed en zullen vermoedelijk ingegraven worden tot op een diepte van min -0,25m, max -1,90m mvh voor ophoging. De definitieve opbouw van de fundering wordt later bepaald.

De drie volumes worden voorzien van een lift. Voor de **liftkoker** van het oostelijke en westelijk volume mag gerekend worden op een afgraving van +/- 8,5 m² tot op een diepte van - 1,0m mvh voor ophoging. Voor het zuidelijk volume op een afgraving van +/- 8,5 m² tot op een diepte van - 2,10 mvh voor ophoging.

De plannen voorzien in de aanleg van een **gescheiden waterafvoer met de nodige toezichtsputten**. De diameter van de afvoerbuizen is 160-200 mm. De vermoedelijke diepte betreft -0,40m tot -0,70m mvh na ophoging. Een **regenwaterput** van +/- 10000l wordt aangelegd. Hiervoor mag gerekend worden op een afgraving van +/- 6 m² tot op een diepte van -1,3m mvh voor ophoging. De nieuwbouw voorziet in de aanleg van een **infiltratiebekken** van minimum 21975 liter wat een minimum infiltratieoppervlakte van 36,16 m² betekent. Er mag gerekend worden aan een uitgraving van -0,90m mvh voor ophoging.

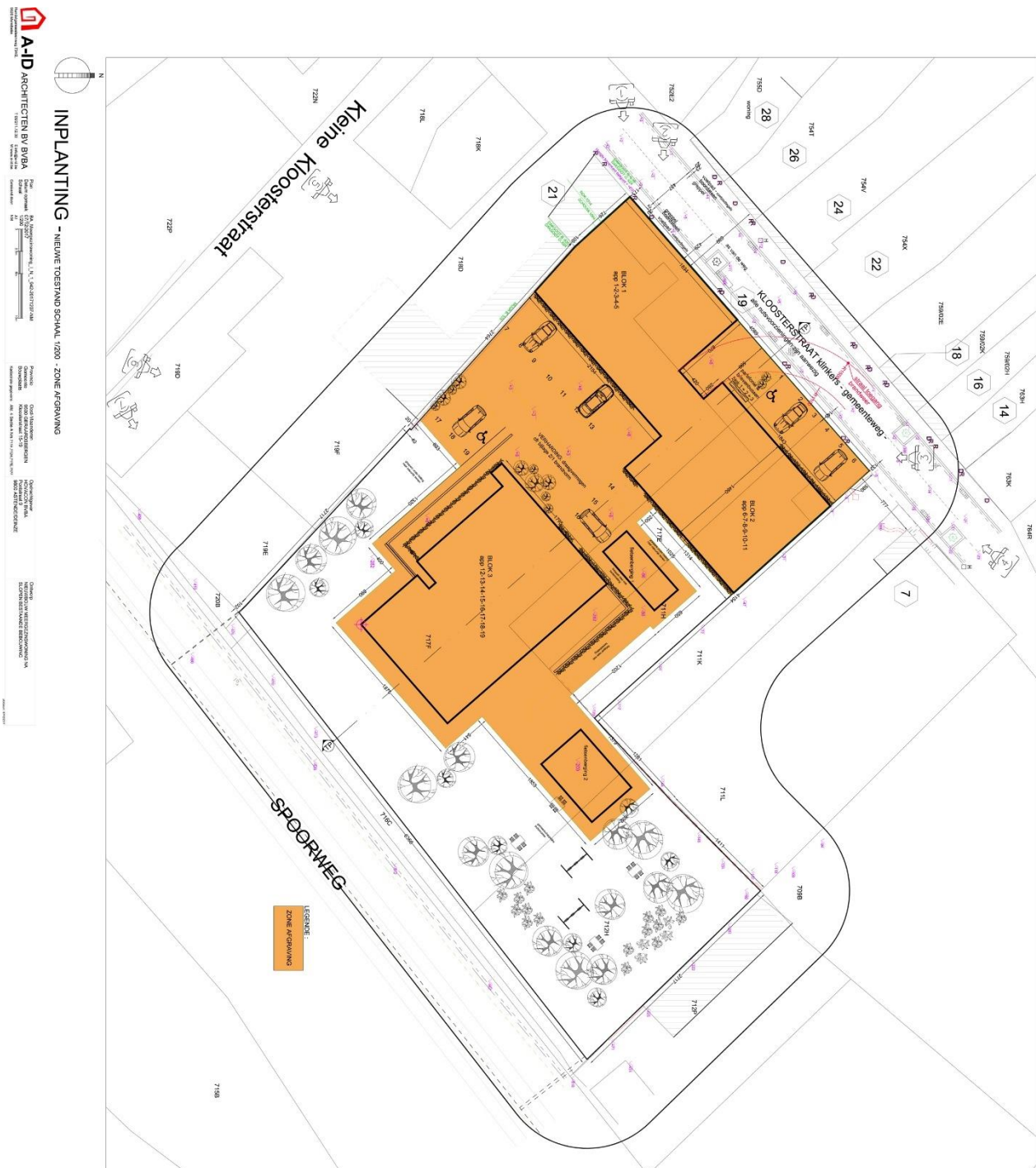
Concrete ingrepen op de bodem

Door de ophoging van het terrein zal de impact van een deel van de geplande ingrepen zich beperken tot het pakket aangevoerde grond (oa. de aanleg van de gescheiden waterafvoer en een groot deel van de funderingsplaat). Volgende ingrepen vorm een verstoring van de bodem onder de actuele maaiveldhoogte (mvh) :

- afbraak van de historische hoeve, koterij en aanbouwen
- gedeeltelijk ophogen van de terreinen en het gedeeltelijk verwijderen van teelaarde tot op een diepte van -0,2 m mvh.
- de aanleg van drie liftkokers met telkens een oppervlakte van 8,5m² tot op een diepte van -1m of - 2,1m mvh voor ophoging.
- de aanleg van een funderingsplaat met vorstrand. Er mag gerekend worden aan een minimale opbouw van 30cm voor de funderingsplaat. De vorstranden zijn 0,5m breed en zullen vermoedelijk ingegraven worden tot op een diepte van min -0,25m, max - 1,90m mvh voor ophoging. De definitieve opbouw van de fundering wordt later bepaald. De verstoring beperkt zich voornamelijk tot het noordelijk en zuidelijk deel van het projectgebied waar de ophoging van het terrein beperkt blijft. Elders beperkt de verstoring zich tot het ophogingspakket.
- het uitgraven van de regenwaterput (+/- 6m²) tot op een diepte van -1,30m mvh voor ophoging.
- de aanleg van een infiltratiebekken van +/- 36,16 m² tot op een diepte van -0,90m mvh.

This architectural site plan shows a building complex with two detailed floor plans. The site is bounded by a grid with labels A, E, D, G along the top and bottom, and B, F, H along the left and right. A north arrow is located in the lower-left quadrant. The two detailed floor plans are labeled 'ALGEMENE PLANEERINGPLAN MET VOORTRAND TOT OP DRAGWERK' and 'ALGEMENE PLANEERINGPLAN MET VOORTRAND TOT OP DRAGWERK'. The floor plans show various rooms, including a large hall, a kitchen, and a dining area. The site plan also includes a legend for 'Bouwkosten' (Construction Costs) and 'Bouwjaar' (Year of Construction).

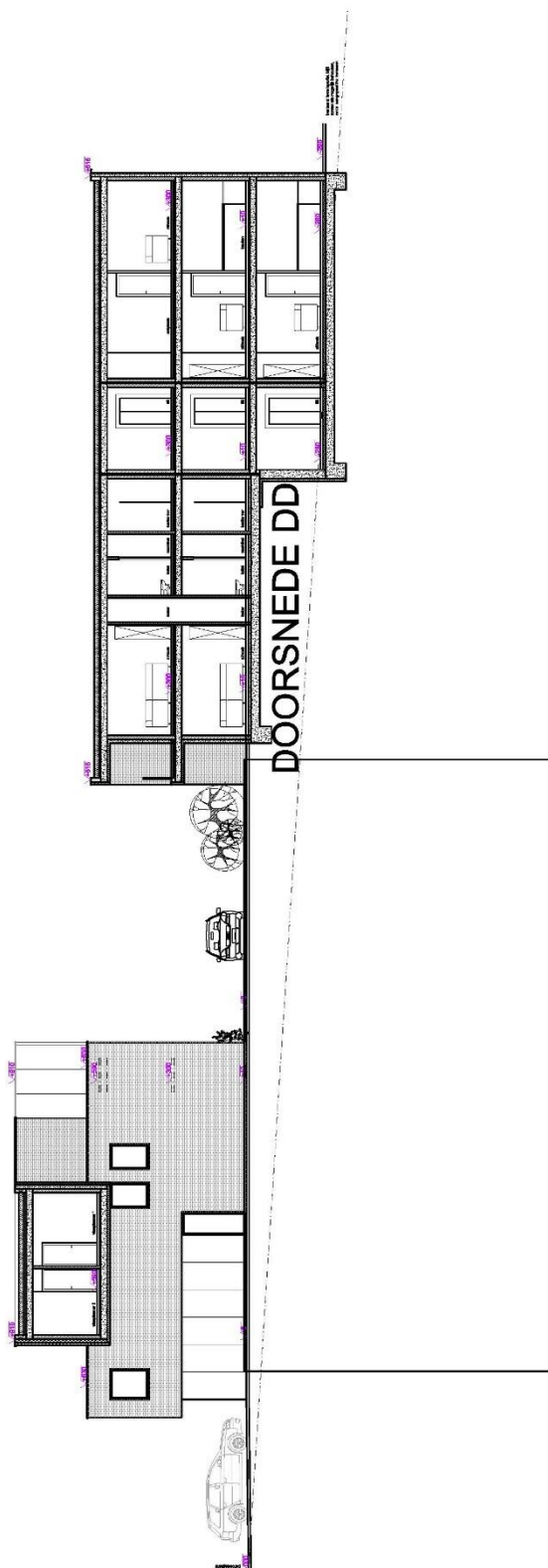
20

Figuur 19: nieuwe toestand: de zone waar de teelaarde wordt verwijderd is aangeduid in oranje
(© MLSC BVBA)

Figuur 20: nieuwe toestand niveau 0 (© MLSC BVBA)

Figuur 21: nieuwe toestand niveau 0 (© MLSC BVBA)

1.5. Onderzoeksstrategie en -methode

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd door Herremans Davy, erkend bij erkenningsnummer OE/ERK/Archeoloog/2017/00166

De nota werd opgemaakt op PC met Office- en Adobe-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving (QGIS). In die GIS werden de digitale ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op www.geopunt.be, www.dov.vlaanderen.be, <https://geo.onroerenderfgoed.be/> en de website van de centraal archeologische inventaris (CAI).

Voor de diverse onderdelen van het assessment werden diverse bronnen gebruikt. Deze worden hieronder verder opgesomd en toegelicht. De bronnen en hun correcte bibliografische referentie zijn opgenomen in de bibliografie (§ 3) op het einde van dit verslag.

1.5.1. Landschappelijke situering

De basis voor de landschappelijke situering vormen de diverse cartografische bronnen, met name:

- Tertiair geologische kaart
- Quartair geologische kaart
- Bodemkaart van België
- Potentiële Bodemerosie
- Bodembedekkingskaart
- DHMVII – DTM 1m
- Topografische Kaart van België

Bij het consulteren van dit kaartmateriaal werd gebruik gemaakt van volgende tekstuele toelichtingen:

- Bogemans F. & Van Molle D. 2005, Quartairgeologische Kaart van België, Vlaams Gewest, Verklarende tekst bij het Kaartblad 30-38 Geeraardsbergen en Ath (1/50.000), in opdracht van Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBA Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.
- Jacobs P., Van Lancker V., De Ceukelaire M., De Breuck W., De Moor G. en G. De Geyter 1999, Toelichting bij de geologische kaart van België. Vlaams gewest. Kaartblad 30. Geeraardsbergen (Schaal 1: 50 000), in opdracht van Ministerie Vlaamse

Gemeenschap, Departement EWBA Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

- Van Ranst E. & Sys C. 2000, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 00), Gent.

Deze bronnen, zowel cartografisch als tekstueel, werden gebruikt omdat ze direct relevant waren ten aanzien van de uiteenlopende inhoudelijke aspecten (geologie, bodemkunde, bodemerosie, bodemgebruik, hydrografie en geomorfologie) en van de landschappelijke situering in de assessment.

1.5.2 Historisch-cartografische situering

Volgend kaartmateriaal werd aangewend bij de historisch-cartografische situering van het projectgebied (chronologisch gerangschikt):

- Villaret, 1745-1748, Carte topographique de la partie de la Belgique ...
- Ferraris, 1771-1778, Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik...
- anoniem, 1830, Primitief kadasterplan
- Vandermaelen 1846-1854, Atlas cadastral du Royaume de Belgique
- anoniem, 1843-1845, Atlas der buurtwegen
- Popp, 1842-1879, Atlas cadastral parcellaire de la Belgique

Een aantal parameters werden in acht genomen bij de selectie van het historisch-cartografisch bronmateriaal: relevantie, chronologische spreiding en toegankelijkheid. De hierboven opgesomde cartografische bronnen zijn in de eerste plaats gekozen om een zo breed mogelijk diachroon overzicht te genereren van de bewoningsgeschiedenis in het projectgebied. Verder werd de toegankelijkheid van de cartografische bronnen in acht genomen. Voorkeur werd gegeven aan reeksen die vlakdekkend zijn gekarteerd, maar vooral ook vrij te raadplegen zijn en als gevolg in dit rapport kunnen afgebeeld worden. Bijkomend werd gebruik gemaakt van kaartmateriaal ontsloten via Cartesius (www.cartesius.be).

1.5.3. Archeologische situering

Voor de archeologische situering werd gewerkt met de databank van het Centraal Archeologisch Inventaris (CAI). Deze inventaris is het centrale verzamelpunt van alle archeologische data in Vlaanderen en bijgevolg een relevante startpunt voor bureauonderzoek. Aanvullend werd gebruik gemaakt van beschikbare en toegankelijke archeologische literatuur.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie uit het bureauonderzoek. Om het archeologisch potentieel van het projectgebied in te schatten en een antwoord te vormen op de vooropgestelde onderzoeksvragen worden de geselecteerde bronnen (supra) geanalyseerd en besproken. Uiteindelijk worden de resultaten van de verschillende deel-assessments samengebracht tot een synthese die het mogelijk maakt een gemotiveerd advies uit brengen met betrekking tot het nut van al dan verdergezet archeologisch onderzoek. Bij onvoldoende informatie wordt er uit gegaan van bijkomende maatregelen om tot een waardevol assessment van het projectgebied te komen.

2.2. Conservatie-assessment

De digitale output van dit bureauonderzoek, gaande van de archeologienota zelf tot alle figuren, plannen, kaarten, lijsten en GIS-bestanden, wordt digitaal bewaard op twee fysieke gegevensdragers. Naast bewaring op deze fysieke media wordt een bijkomend kopij voorzien op een virtuele drager (Google Drive).

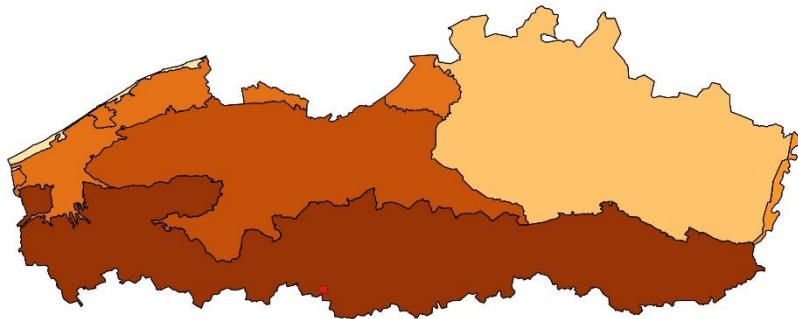
Een conservatie-assessment voor stalen of archeologisch vondstmateriaal is niet van toepassing voor dit bureauonderzoek.

2.3. Assessment van het onderzochte gebied

2.3.1. Landschappelijke situering

Het projectgebied maakt deel uit van de Zandleemstreek (Figuur 22). Het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (DHMV II) verschaft enige informatie omtrent de geomorfologie, hydrografie en topografie van het projectgebied (Figuur 15). Het projectgebied bevindt zich net buiten het alluvium van de Dender, op een uitloper van een heuvelrug van de Vlaamse Ardennen die zich uitstrekt ten westen van Geraardsbergen. De topografie kenmerkt zich dan ook door een uitgesproken reliëf en een opmerkelijke hydrografie. De Dender stroomt zo'n 200 m ten zuidoosten van het projectgebied. Zo'n 600 meter ten noorden van het projectgebied stroomt de Molenbeek. De Dendervallei kenmerkt zich door een zeer steile helling op de rechteroever (oosten) tegenover een veel flauwere helling op de linkeroever (westen) waar zich ook het projectgebied bevindt. Het projectgebied loopt daardoor duidelijk af in zuidoostelijk richting met hoogteverschillen tussen +/- 27 en 24 m TAW (figuren 23 en 24).

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

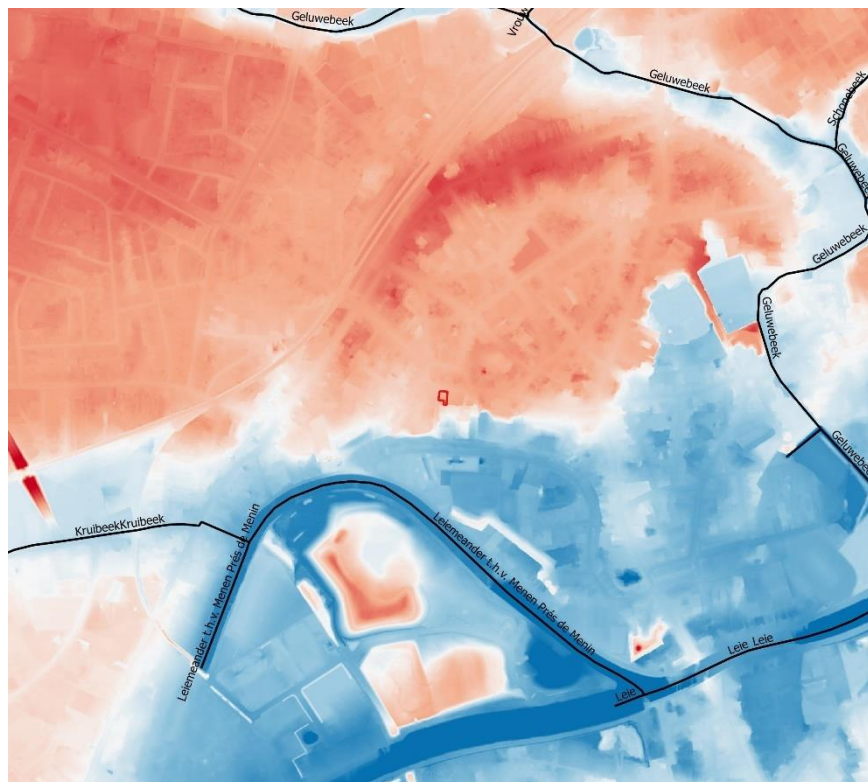
Legenda

- Projectgebied
- duinen
- kempen
- maaskant
- polders
- zandstreek
- ZLSLS

0 10 20 30 km

#GOEDINERFGEED

Figuur 22: projectgebied gesitueerd ten opzichte van Vlaanderen en de archeoregio's

Projectcode: 2017J188
 Projectnaam: Menen Y. Serruysstraat
 Aanmaakdatum: 17/10/2017

Legenda

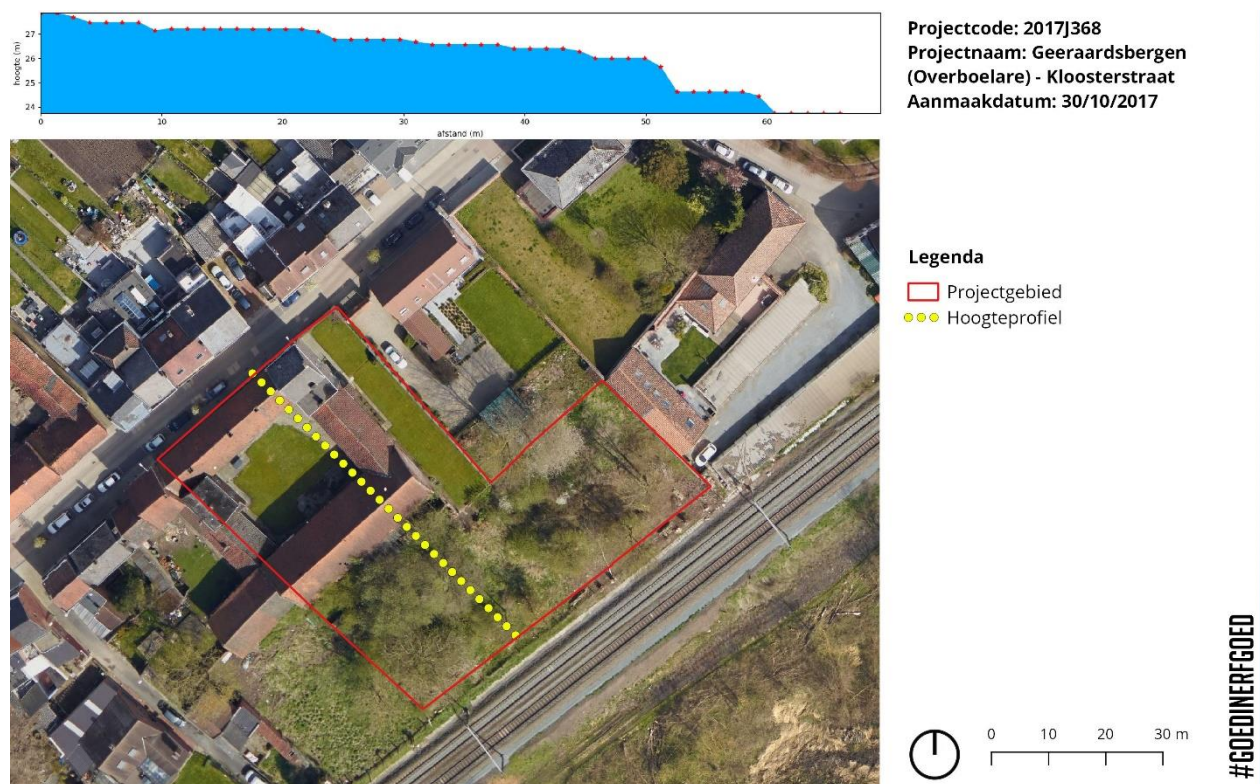
- Projectgebied
- DHMVIIDTMRAS1m_k28
- 11.3
- 14.1
- 16.8
- 19.6
- 22.4
- Hydrografie

0 100 200 300 m

#GOEDINERFGEED

Figuur 23. het projectgebied en hydrografie op het DTM-Vlaanderen (©Geopunt)

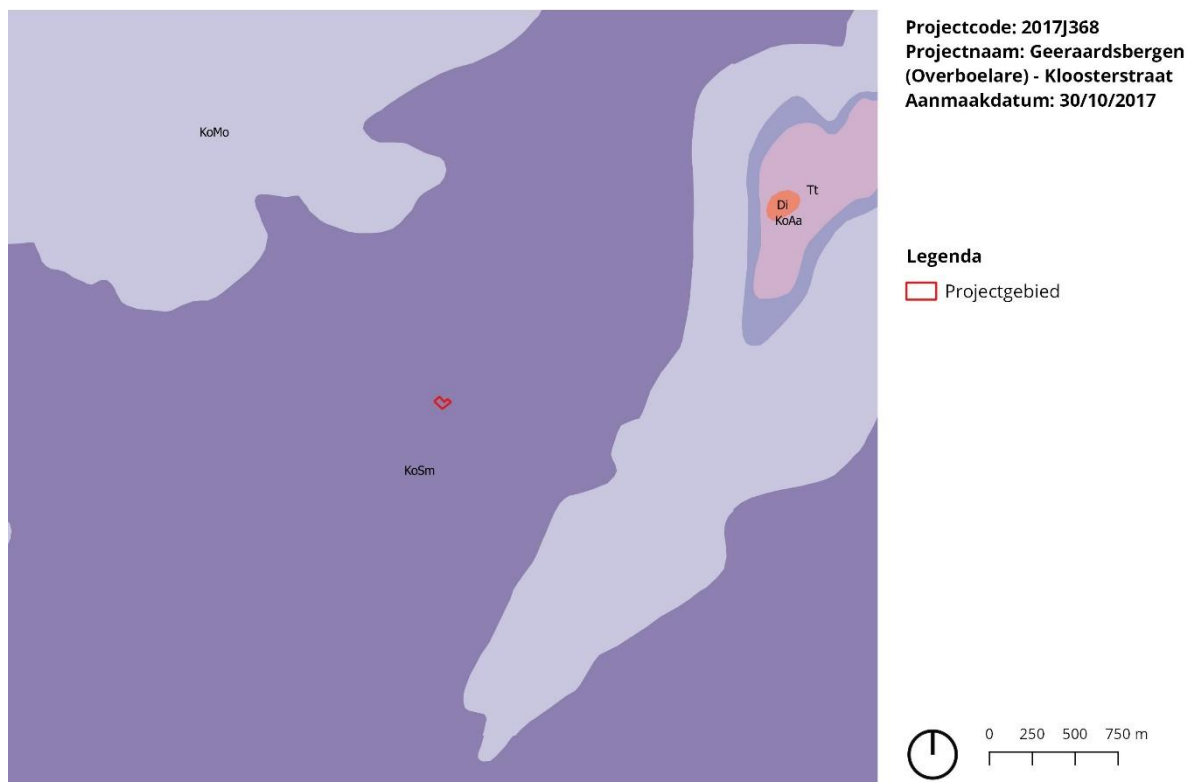
Als we het afgeleid digitaal terreinmodel (DTM) op ruimere schaal bekijken dan komt duidelijk tot uiting dat de oorspronkelijke topografie in grote delen is verdwenen door antropogene invloed ten gevolge van ontwikkeling onder menselijke invloed. Het projectgebied bevindt zich aan de rand van de dorpskern van Overboelare, vermoedelijk ontstaan in de 13de eeuw. Overboelare kwam ter ontwikkeling op het kruispunt van twee belangrijke uitvalswegen van de stad: de weg op Lessines en de weg op Flobecq. De omgeving van het projectgebied bevond zich aanvankelijk buiten de dorpskern, een rurale omgeving die in de loop van de 18de eeuw werd opgenomen in het dorpsweefsel. De Kloosterstraat wordt al afgebeeld op de Kaart van Jacob van Deventer uit midden 16de eeuw. De huidige gebouwen op het terrein dateren 18de-20ste eeuw, hoewel een oudere voorloper van de hoeve niet kan worden uitgesloten. Ten zuiden van het projectgebied loopt een 20ste eeuwse spoorweglijn. Verder is het projectgebied omgeven door huizen en bijhorende tuinen.

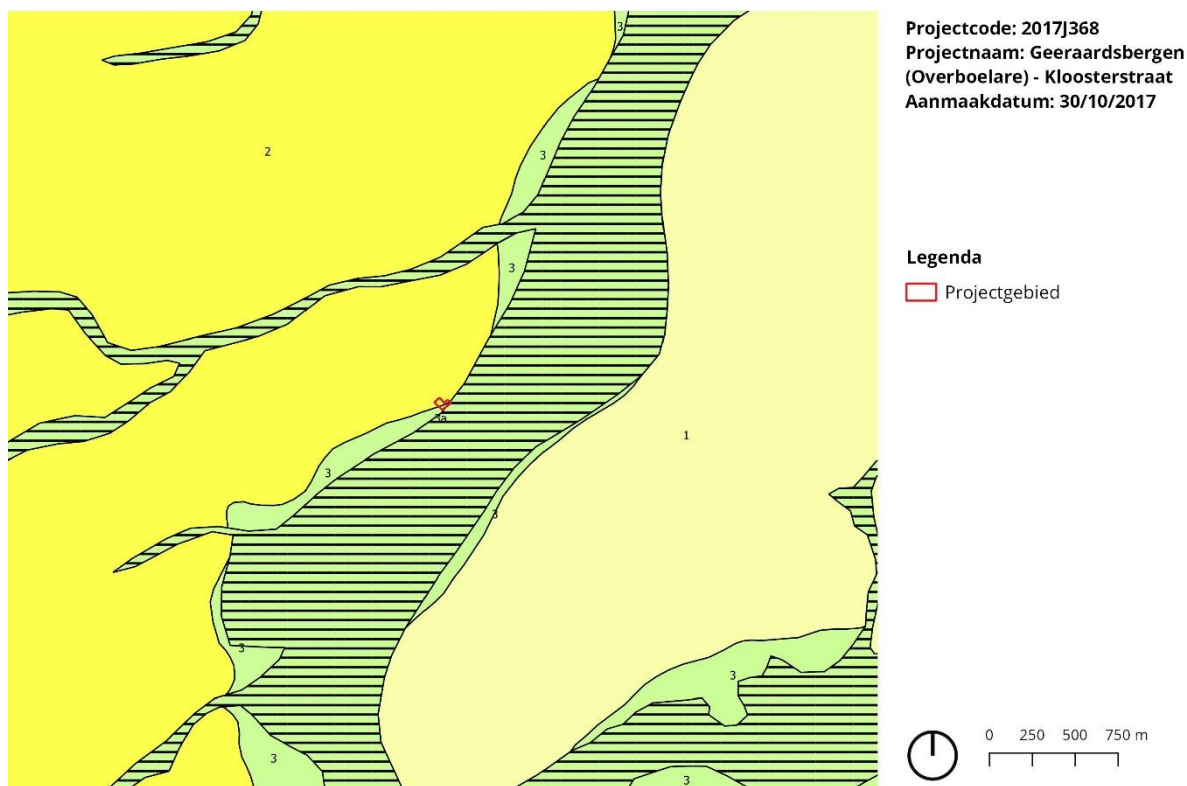
Figuur 24: het projectgebied op de orthofoto met aanduiding van het hoogteprofiel

2.3.1.2. Geologie

Op schaal van de geologie valt het studiegebied binnen de Tertiaire Formatie van Kortrijk (Onder Eoceen – Tertiair) en meer bepaald het Lid van Saint-Maur (Fig. 25). Het gaat om homogene, mariene sedimenten die gekenmerkt worden door een zeer fijn siltige klei met dunne intercalaties van grofsiltige klei, of kleiige, zeer fijne silt (Jacobs et al. 1999).

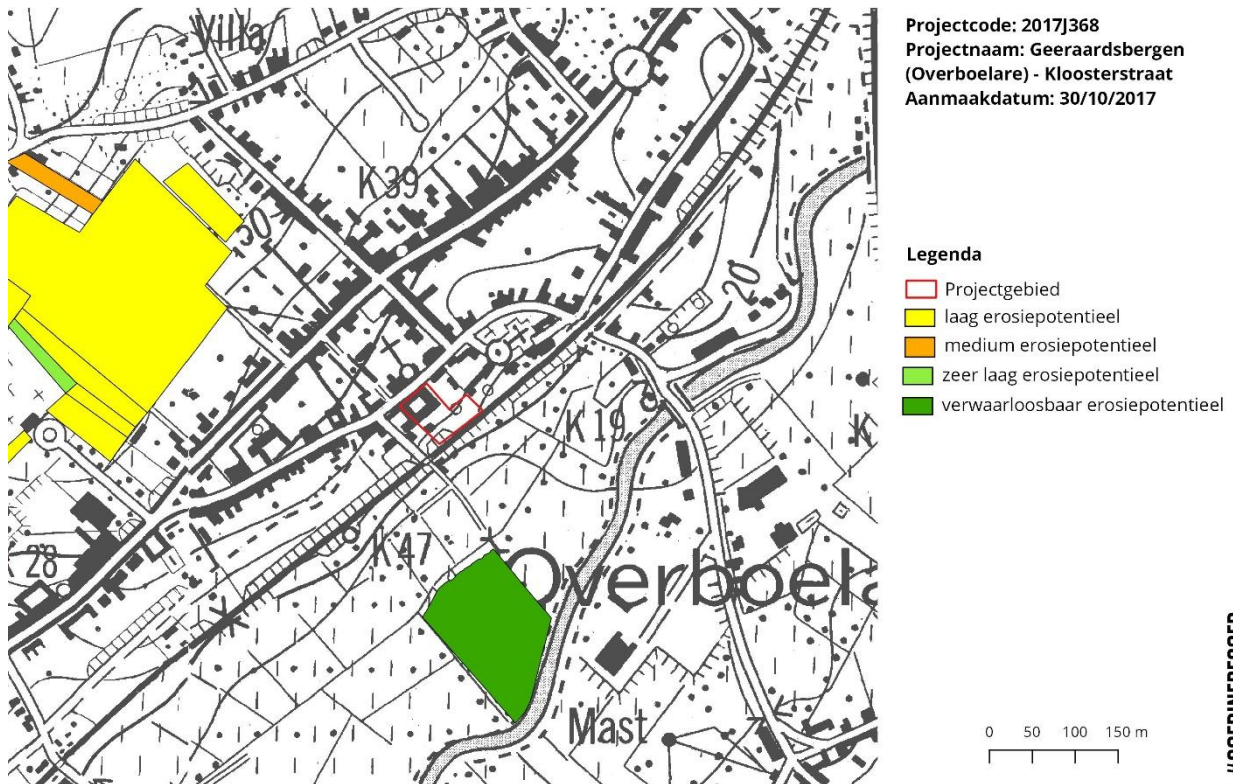
Figuur 25: het projectgebied aangeduid op de tertiair geologische kaart (© DOV)

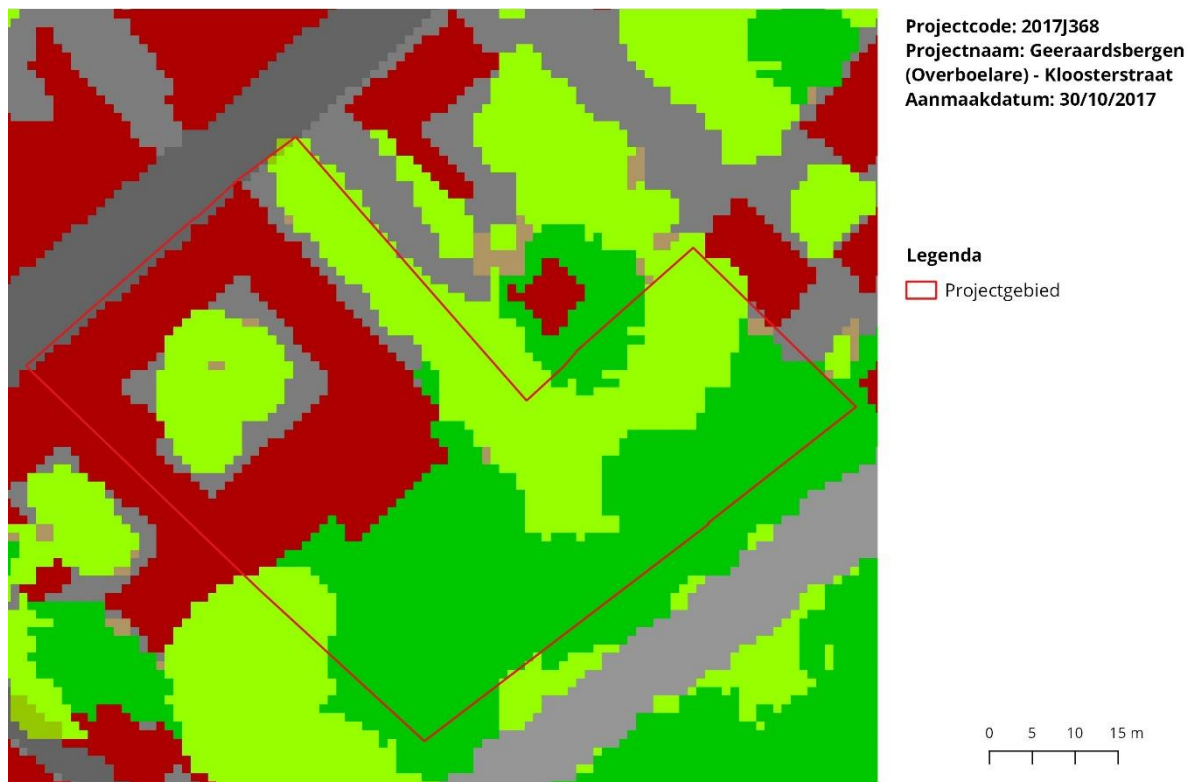
Figuur 26: het projectgebied aangeduid op de quartair geologische kaart (© DOV)

#GOEDINERFGEED

#GOEDINERFGEED

Figuur 28: de bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)

Figuur 29: de bodembedekkingkaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV)

2.3.1.4. Bodemgebruik

Op de bodembekdeckingskaart staat het projectgebied als volgt gekarteerd: bebouwing, verharde zones, gras en struiken (Figuur 29).

2.3.2 Historisch-cartografische situering

Op de stadsplattegrond van Geeraardsbergen van Jacob van Deventer (ca. 1550) vinden we Overboelare terug in de zuidwestelijke hoek van de kaart (Figuur 30). Het projectgebied valt net buiten het bereik van het document. Wel is duidelijk dat Kloosterstraat al in deze periode aanwezig was en we mogelijk ook kunnen uitgaan van bewoning langs de weg.

*Figuur 30: de kaart van Jacob van Deventer (ca. 1550) met aanduiding van de Kloosterstraat
(©Cartesius)*

De **Villaretkaart (1745-1748)** en de **Ferrariskaart (1771-1778)** tonen het projectgebied tijdens de 18de eeuw (Figuur 31 & 32). Op de Villaretkaart zijn de terreinen nog onbebouwd. Langs de Kleine Kloosterstraat, ter hoogte van het huidige huisnummer 21 (ten westen van het projectgebied) is wel al een hoeve aanwezig. De Ferrariskaart toont al wel een hoevecomplex dat weinig verschilt van de actuele situatie: een gesloten boerenhof dat aan de westzijde aansluit op de aanpalende hoeve. Ten zuiden van het hof situeren zich tuinen met hier en daar verspreid een nutsgebouw. Omdat de Villaretkaart niet altijd een betrouwbare weergave vormt van de historische werkelijkheid, kunnen we enkel voorzichtig suggereren dat de bouw van de hoeve op het projectgebied dateert tussen 1748 en 1771.

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

Projectgebied

0 25 50 75 m

#GOEDINERFGEED

Figuur 31: het projectgebied op de kaart van Villaret (1745-1748) (©geopunt)

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

Projectgebied

0 25 50 75 m

#GOEDINERFGEED

Figuur 32: het projectgebied op de Kabinetskaart van Ferraris (1771-1778) (©geopunt)

Het **landboek** van Overboelare en Goeferdigen opgesteld door **J.B. Van Dame** in **1783** verstrekt een bijkomende afbeelding van het projectgebied en de aanwezige bebouwing (Figuur 33). We zien ter hoogte van het projectgebied een hoevegebouw, mogelijk verkeerdelijk afgebeeld in spiegelbeeld met de open vleugel naar het oosten. Op oudere en jongere kaarten wordt de hoeve telkens afgebeeld als gesloten hof. Het goed is gesitueerd in 'het ghehuechte te Kerckhove', geprangd tussen de Dender en de 'Herrewegh van Lessen naer Geeraertsberge' (de huidige Groteweg).

De meest relevante kaart voor de ontwikkeling van het projectgebied tijdens de eerste helft van de 19de eeuw is het **primitief kadaster** van ca. **1830** (Figuur 34). De biedt echter weinig nieuwe informatie. Het kadaster biedt het vroegste beeld van het gesloten hof na bouw van de nog bestaande inrijpoort (gedateerd op een inscriptie op een houten latei uit 1801). Ten zuiden van het hof zien we een enkel nutsgebouw in de tuinzone lager op de helling richting Dender.

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

Projectgebied

0 25 50 75 m

#GOEDINERFGOED

Figuur 35: het projectgebied op de Vandermaelen-kaart (1846-1854) (©Cartesius)

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

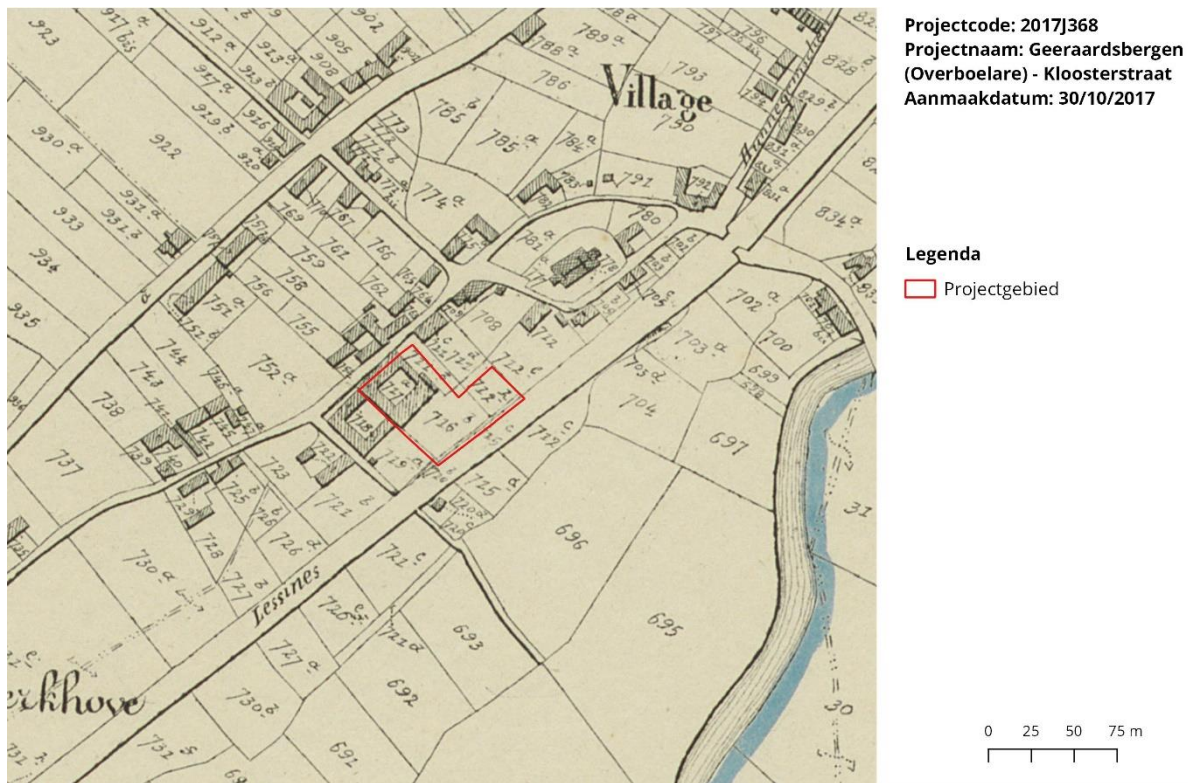
Projectgebied

0 25 50 75 m

#GOEDINERFGOED

Figuur 36: het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845) (©Geopunt)

Latere 19de eeuwse kaarten zoals de de **Vandermaelen-kaart (1846-1854)**, de **Atlas der Buurtwegen (1841)** en het **Popp-kadaster (1842-1879)** bieden één voor één een gedetailleerd beeld van het projectgebied (Figuur 34-36) . Ze brengen echter weinig nieuwe informatie aan, in de eerste plaats te wijten aan een weinig veranderend landgebruik in deze periode. De historische geattesteerde uitbreidingen van het boerenhuis en de bouw van een nieuw staldeel zijn niet vast te stellen of te specificeren via de beschikbare cartografische bronnen. De Atlas de Buurtwegen beeldt nog steeds het bijgebouwtje in de tuinzone af. Dit lijkt te verdwijnen bij de aanleg van de spoorweglijn ten zuiden van het projectgebied die voor het eerste zichtbaar is op het kadaster van Popp.

Figuur 36: het projectgebied op de Popp-kaart (1842-1879) (©Cartesius)

De opéénvolgende orthofoto's geven een beeld van de verdere ontwikkeling in het projectgebied tijdens de 20ste eeuw (Figuur 37-39). Opvallende is een weinig veranderend landgebruik. De luchtfoto's uit 1971 en de periode 1979-1990 zijn eerder grofkorrelig en laten weinig detailanalyse toe. De foto uit de periode 1979-1990 toont een westvleugel in ruïneuze toestand. De terreinen ten zuiden van het boerenhof lijken gedurende de laatste decennia vooral braak te hebben gelegen en een vegetatie te hebben gekend van bomen en struikgewas.

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

Projectgebied

0 10 20 30 m

#GOEDINERFGOED

Figuur 37: het projectgebied op de orthofoto uit 1971 (©Cartesius)

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

Projectgebied

0 10 20 30 m

#GOEDINERFGOED

Figuur 38: het projectgebied op de orthofoto uit de periode 1979-1990 (©Cartesius)

Projectcode: 2017J368
 Projectnaam: Geeraardsbergen
 (Overboelare) - Kloosterstraat
 Aanmaakdatum: 30/10/2017

Legenda

Projectgebied

0 10 20 30 m

#GOEDINERGOED

Figuur 39: het projectgebied op de orthofoto uit de periode 1979-1990 (©Cartesius)

2.3.3. Archeologische situering

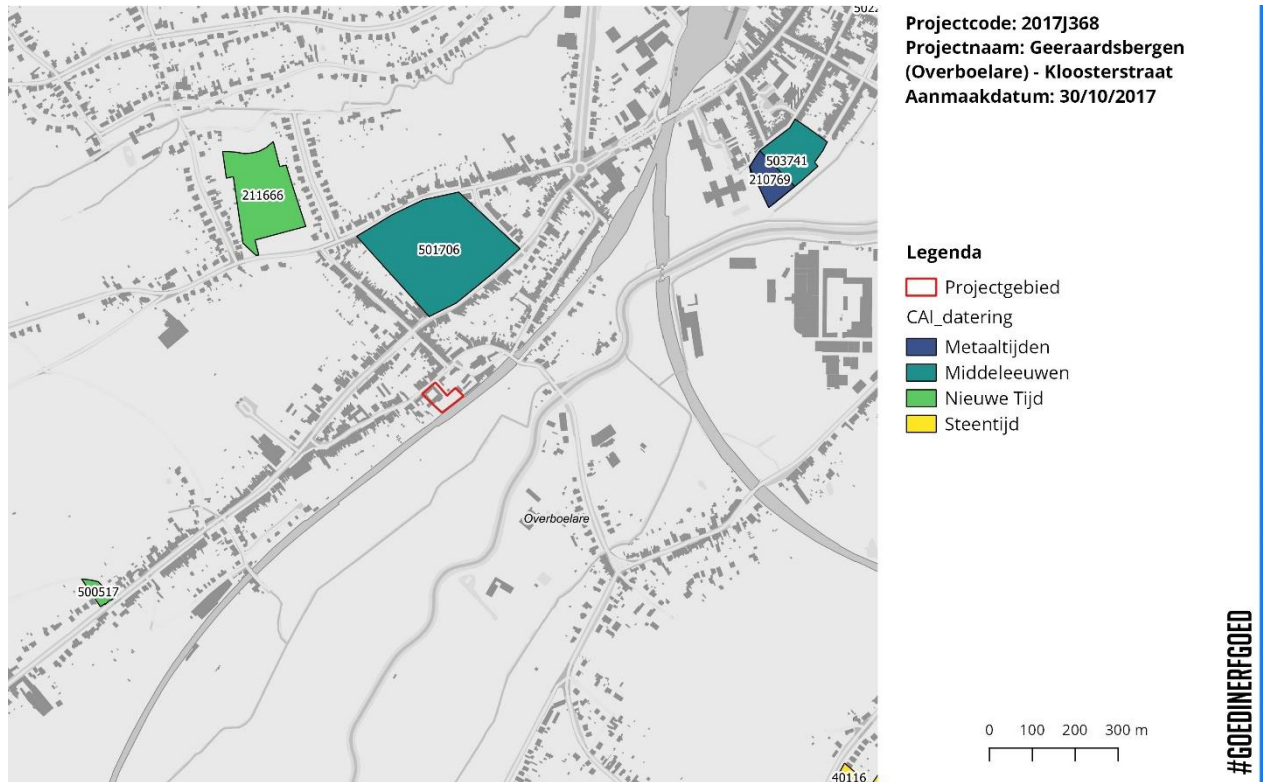
De CAI vermeldt diverse waarneming in een straal van 500 m rond het projectgebied. De vondsten dateren in hoofdzaak uit steentijden, de Metaaltijden, de middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. De vastgestelde archeologische vindplaatsen zijn vooral het resultaat van historische-cartografie, veldprospectie, mechanische prospectie en opgraving.

Een tweetal records verwijst naar de lokalisatie van een historische gebouw op basis van cartografisch bronmateriaal, zoals de Oude Molen (CAI ID 500517) en de Priorij van Hunnegem (CAI ID 503741).

Aan de overkant van de Dender is de Grote Buizemont een gekende vindplaats uit de steentijden en de metaaltijden. Veldprospectie bracht hier lithisch materiaal uit het paleolithicum en het laat-neolithicum aan het licht, net als glazen kralen en aardewerk uit de IJzertijd (Van Liefferinge 2007) (ID 40116).

Dichter bij het projectgebied situeert zich de vindplaats van het 'Slagveldeken' (CAI ID 501706). Op de terreinen geprangd tussen de Groteweg en de Hogeweg werd eind 19de eeuw een merovingisch grafveld aangetroffen met in de vlakgraven rijke bijgiften zoals

wapens (o.a. franscisca's), juwelen (o.a. vervaardigd uit glaspasta en amberkralen), goud, vaatwerk (o.a. aardewerk type 'Beerlegem'), paardensporen en fibulae. Verder werden er ook een aantal paardegraven aangetroffen (Bauwens-Lesenne 1962; Van den Bossche 1998).

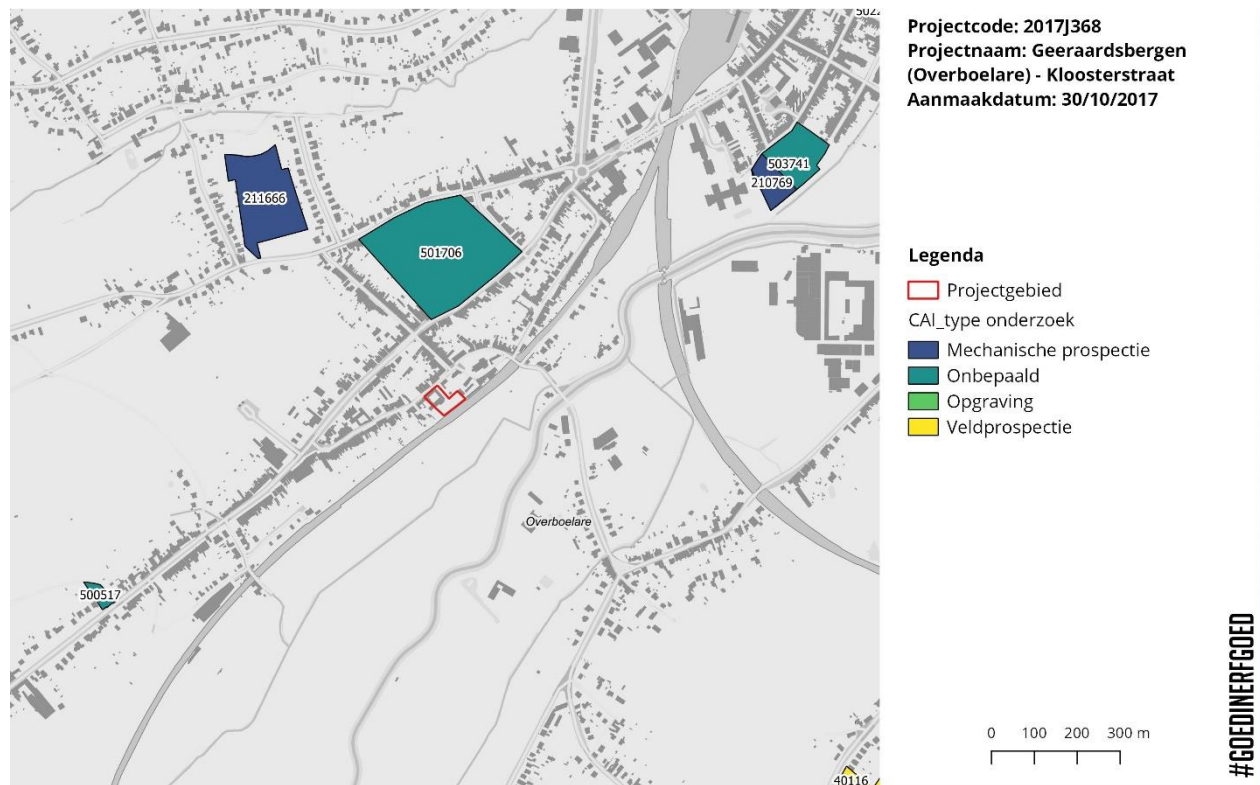

Figuur 40: CAI-data op de hedendaagse orthofoto volgens datering (©Geopunt)

Op de Duytsenkouter werden bij mechanische prospectie werden er een aantal sporen en grachten aangetroffen uit de Nieuwe Tijd (CAI ID 211666). Meest opmerkelijk was een cirkelvormig spoor met daarin geglazuurd aardewerk, verbrande leem en baksteenfragmentjes (Cryns et al. 2015).

Een mechanische prospectie langs de Gasthuisstraat (CAI ID 210769) een vindplaats aan het licht met sporen uit diverse perioden (Van Remoorter et al. 2016). Uit de Metaaltijden werd een greppel en handgevormd aardewerk aangetroffen. Uit de middeleeuwen een aantal volmiddeleeuwse ophogingslagen en grondsporen waaronder enkele kuilen, paalkuilen en greppels. De sporen uit de late middeleeuwen staan eerder in verband met de ontwikkeling van de staf Geraardsbergen. Zo werd er een vermoedelijke voorloper van de stadsgracht aangetroffen, die op basis van scherven werd gedateerd in de 14e- 15de eeuw. Verder werden er sporen van artisanat aangetroffen in de vorm van twee vermoedelijke

baksteenovens uit de late middeleeuwen en Vroegmoderne Tijd. Tenslotte werd ook de 17de eeuwse vestinggracht en -wal van Geraardsbergen aangesneden.

Figuur 41: CAI-data op de hedendaagse orthofoto volgens datering (©Geopunt)

2.3.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het projectgebied situeert zich tussen de Groteweg en de Dender in Overboelare, deelgemeente van Geraardsbergen. Overboelare kwam ter ontwikkeling op het kruispunt van twee belangrijke uitvalswegen van de stad: de weg op Lessines en de weg op Flobecq. De Kloosterstraat was al gevormd in de 16de eeuw zoals blijkt uit de stadsplattegrond van Jacob van Deventer.

De site van de Grote Buizemont toont aan dat tijdens het paleolithicum de mens vooral de hoogste toppen in de Vlaamse vallei opzocht, landschappelijke posities die ook tijdens het neolithicum werden bewoond. Later werden ook de pleistocene duinengordel langs de overstromingsvlakte van de Dender aantrekkelijk. Het projectgebied situeert zich op de flank van deze duinengordel op de overgang met het alluvium. Hogerop de duinengordel werden bewoningsporen aangetroffen uit de metaaltijden en de vroege middeleeuwen, maar deze landschappelijke situatie biedt ook kans op sporen uit andere periode zoals het mesolithicum, de Romeinse Tijd, de volle en late middeleeuwen en Vroegmoderne Tijd.

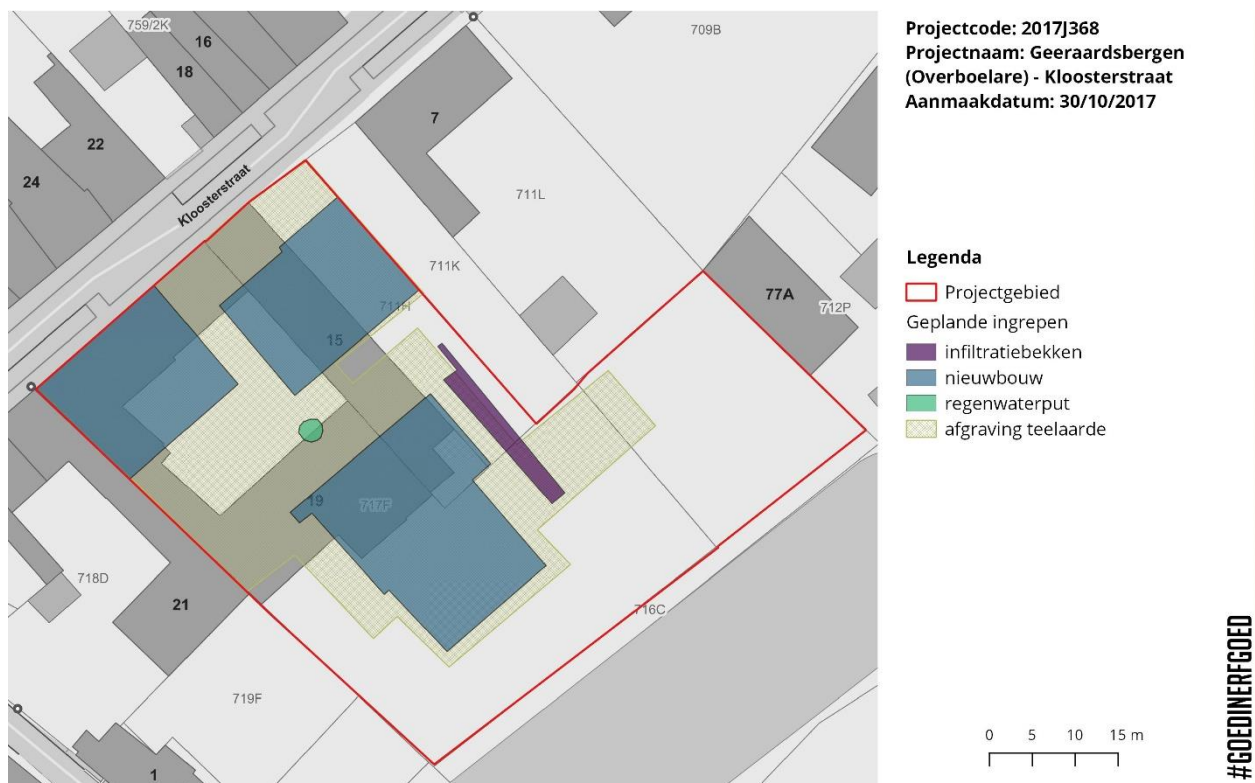
Historisch-cartografisch is er sprake van bewoning in het projectgebied vanaf de 18de eeuw, wanneer de vandaag nog bewaarde hoeve wordt gebouwd. Het complex wordt diverse keren uitgebreid en/of verbouwd tijdens de 19de en 20ste eeuw. De terreinen ten zuiden van de hoevegebouwen zijn aanvankelijk in gebruik als tuinen, maar liggen later vooral braak.

2.3.5. Synthese

Deze synthese brengt de resultaten uit het landschappelijke, archeologische en historisch-cartografisch assessment in confrontatie met de geplande werken. De beschikbare bronnen leveren voldoende informatie om de vooropgestelde onderzoeksvragen te beantwoorden:

- *Wat is op basis van de bestaande bronnen het archeologisch potentieel van het projectgebied?*
Het archeologisch potentieel van het projectgebied is matig hoog tot hoog. Het projectgebied situeert zich op de flank van een pleistocene duinengordel op de overgang met het alluvium. Hogerop het duinengordel werden bewoningsporen aangetroffen uit de metaaltijden en de vroege middeleeuwen, maar deze landschappelijke situatie biedt ook kans op sporen uit andere periode zoals het mesolithicum, de Romeinse Tijd, de volle en late middeleeuwen en Vroegmoderne Tijd. Momenteel bevindt zich een historisch hoevecomplex op de terreinen. Hoewel de bouw ervan op basis van historische cartografie vermoedelijk te plaatsen is in de 18de eeuw, kan een middeleeuwse of vroegmoderne voorloper van de hoeve niet worden uitgesloten. De aanwezigheid van het hoevecomplex en het landgebruik tijdens de 18de-19de eeuw maken de kans op steentijd-artefactensites eerder klein.
- *Wat is de bewaringstoestand van bodem en eventuele site(s) in het projectgebied?*
De bewaringstoestand is moeilijk in te schatten op basis van bureauonderzoek. Een zekere verstoring van de terreinen dient te worden verondersteld dankzij de bouw van het 18de eeuwse hoevecomplex en de rurale activiteit op de terreinen. Indien de 18de eeuwse hoeve een middeleeuwse voorloper heeft gekend, zijn mogelijk nog funderingen bewaard onder de bestaande gebouwen. Andere delen van het projectgebied (binnenhof en terreinen ten zuiden van de hoeve) lijken dan weer weinig verstoord.
- *Welke impact hebben de geplande werken op het eventuele archeologisch erfgoed?*
De geplande werken voorzien de sloop van het historisch hoevecomplex en de bouw van meergezinswoning bestaande uit in totaal 19 woonentiteiten verdeeld over drie volumes met oppervlakten van 271m², 264m² en 369m². Het projectgebied helt af in

zuidoostelijke richting. Om de terreinen bouwrijp te maken worden de gronden deels opgehoogd. In functie van de ophoging wordt eerst de teelaarde verwijderd.

Figuur 42: syntheseplan met aanduiding van de huidige bebouwing en de geplande ingrepen in de bodem (©Geopunt)

Volgende ingrepen vorm een verstoring van de bodem onder de actuele maaiveldhoogte (mvh):

- (i) afbraak van de historische hoeve, koterij en aanbouwen
- (ii) gedeeltelijk ophogen van de terreinen en gedeeltelijk verwijderen van teelaarde tot op een diepte van -0,2 m mvh.
- (iii) de aanleg van drie liftkokers met telkens een oppervlakte van 8,5m² tot op een diepte van -1m of - 2,1m mvh voor ophoging.
- (iv) de aanleg van een funderingsplaat met vorstrand. Er mag gerekend worden aan een minimale opbouw van 30cm voor de funderingsplaat. De vorstranden zijn 0,5m breed en zullen vermoedelijk ingegraven worden tot op een diepte van min -0,25m, max -1,90m mvh voor ophoging. De definitieve opbouw van de fundering wordt later bepaald. De verstoring beperkt zich voornamelijk tot het noordelijk en zuidelijk

deel van het projectgebied waar de ophoging van het terrein beperkt blijft. Elders beperkt de verstoring zich tot het ophogingspakket.

- (v) het uitgraven van de regenwaterput (+/- 6m²) tot op een diepte van - 1,30m mvh voor ophoging.
- (vi) de aanleg van een infiltratiebekken van +/- 36,16 m² tot op een diepte van -0,90m mvh.

- *Biedt het projectgebied een potentieel op kennisvermeerdering?*

Ja. Het projectgebied biedt een matig hoog tot hoog archeologisch potentieel op basis van de aantrekkelijke landschappelijke positie en diverse gekende vindplaatsen in de directe omgeving. Dit potentieel impliceert evenzeer een potentieel op kennisvermeerdering inzake bewoning (op de pleistocene duinengordels) langs de Dender sinds de prehistorie tot heden en inzake de dorpsgenese van Overboelare. Kennis die kan gelezen worden in een breder archeologische kader dankzij de talrijke vindplaatsen in de directe omgeving en elders in de Vlaamse vallei op vergelijkbare landschappelijke posities. Het bureauonderzoek biedt echter noch sluitende argumenten om de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed aan te tonen, noch om een evaluatie op te maken van de aard en bewaartoestand van eventueel aanwezig erfgoed. Om het werkelijke potentieel op kennisvermindering terdege af te toetsen is dan ook bijkomend vooronderzoek met ingreep op de bodem noodzakelijk.

- *Wat is het kader waarin dit kennispotentieel kan of moet geëxploiteerd worden?*

De archeologienota op basis van bureauonderzoek wordt beschouwd als volledig. De bestaande archeologische en historische bronnen werden geraadpleegd en leverden voldoende informatie om aan te tonen dat het projectgebied een zeker potentieel tot kennisvermeerdering inhoudt. Bijkomend vooronderzoek met ingreep op de bodem is noodzakelijk om dit potentieel terdege in te schatten.

2.3.7. Samenvatting

MLSC BVBA plant de bouw van meergezinswoning bestaande uit in totaal 19 woonentiteiten verdeeld over drie volumes langs de Kloosterstraat in Geraardsbergen (Overboelare). Hiervoor wordt eerst een bestaand historisch hoevecomplex gesloopt. Het terrein helt af in zuidoostelijke richting. Om de terreinen bouwrijp te maken worden de gronden deels opgehoogd. In functie van de ophoging wordt eerst de teelaarde verwijderd.

Het projectgebied betreft percelen gekend bij het kadaster onder de nummers: Geraardsbergen, 4e AFD, Sectie A, nr 711H, 712H, 717E, 717F. De totale oppervlakte van de

percelen betreft +/- 3260 m² (>3000m²) en meer dan 1000m² wordt geroerd door geplande werken met ingreep op de bodem. De opmaak van een archeologienota is dan ook verplicht.

Op basis van de bestaande bronnen wordt het archeologisch potentieel van het projectgebied ingeschat als matig hoog tot hoog. Het projectgebied situeert zich op de flank van een pleistocene duinengordel op de overgang met het alluvium. Hogerop het duinengebied werden bewoningsporen aangetroffen uit de metaaltijden en de vroege middeleeuwen, maar deze landschappelijke situatie biedt ook kans op sporen uit andere periode zoals het mesolithicum, de Romeinse Tijd, de volle en late middeleeuwen en Vroegmoderne Tijd. Momenteel bevindt zich een historisch hoevecomplex op de terreinen. Hoewel de bouw ervan op basis van historische cartografie vermoedelijk te plaatsen is in de 18de eeuw, kan een middeleeuwse of vroegmoderne voorloper van de hoeve niet worden uitgesloten.

De bewaringstoestand is moeilijk in te schatten op basis van bureauonderzoek. Een zekere verstoring van de terreinen dient te worden verondersteld dankzij de bouw van het 18de eeuws hoevecomplex en de rurale activiteit op de terreinen. Andere delen van het projectgebied (binnenhof en terreinen ten zuiden van de hoeve) lijken dan weer weinig verstoord. De geplande ingreep op de bodem is bovendien groot en bedreigt tenminste in bepaalde zones van het projectgebied het eventueel aanwezige archeologische erfgoed.

Om het werkelijke potentieel op kennisvermindering terdege af te toetsen is bijkomend vooronderzoek met ingreep op de bodem noodzakelijk.

3. Bibliografie

3.1 Literatuur

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Hoeve [online],
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/8715> (geraadpleegd op 3 november 2017).

Bauwens-Lesenne 1962, Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in Oostvlaanderen (oudheidkundige repertoria II), Brussel.

Bogemans F. & Van Molle D. 2005, Quartairgeologische Kaart van België, Vlaams Gewest, Verklarende tekst bij het Kaartblad 30-38 Geeraardsbergen en Ath (1/50.000), in opdracht

van Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBA Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

Cryns J., Allemeersch L., Mikkelsen J. 2015, Geraardsbergen Duytsenkouter. Rapportage van een proefsleuvenonderzoek (12/02 - 17/02/2015), GATE-rapport 83, Evergem

Jacobs P., Van Lancker V., De Ceukelaire M., De Breuck W., De Moor G. en G. De Geyter 1999, Toelichting bij de geologische kaart van België. Vlaams gewest. Kaartblad 30. Geraardsbergen (Schaal 1: 50 000), in opdracht van Ministerie Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBA Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie.

Van den Bossche R. 1998: Over de ontstaansgeschiedenis van Geraardsbergen: een andere kijk, De Heemschutter, nr. 159, 29-31.

Van Liefferinge N. 2007, Jager-verzamelaars op de Grote Buizemont te Geraardsbergen. Handelingen van het Zottegems genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde, XIII-2, pp. 5-17.

Van Ranst E. & Sys C. 2000, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 00), Gent.

Van Remoorter O., Devroe A., Vanden Borre J. 2016, Archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Geraardsbergen, Gasthuisstraat, Baac Vlaanderen Rapport 164, Bassevelde.

3.2 Historisch kaartmateriaal

Deventer J. 1559, Atlas des villes des Pays-Bas, (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.cartesius.be)

Ferraris J. J. F. 1771-1778, Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden, (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.geopunt.be)

Popp P. C. 1842-1879, Atlas cadastral parcellaire de la Belgique (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.geopunt.be)

S.N. 1843-1845, primitief kadaster (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.cartesius.be)

S.N. 1843-1845, Atlas der Buurtwegen (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.geopunt.be)

Villaret J. 1745-1748, Carte topographique de la partie de la Belgique comprise entre Gand et Tournay, Maestricht et Liège ..., (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.geopunt.be)

Van Damme J.B. 1783, Kaart van landgoederen en huizen in Overboelare en Goeferinge, nabij Geraardsbergen (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.cartesius.be)

Vandermaelen P. 1846-1854, Atlas cadastral du Royaume de Belgique (geraadpleegd op 30/10/2017 via www.geopunt.be)

4. Lijst van figuren

Figuur 1: het onderzoeksgebied voorgesteld op de topografische kaart (© geopunt).....	6
Figuur 2: het projectgebied en de andere deelprojecten op het hedendaags kadaster (© geopunt).....	6
Figuur 3: het projectgebied aangeduid op de hedendaagse orthofoto met de gebieden waar geen archeologie te verwachten valt, de grenzen van de archeologische zones en bekrachtigde (archeologie)nota's(© geopunt).....	7
Figuur 4: zicht op het boerenhuis vanaf de Kloosterstraat.....	9
Figuur 5: zicht op het woonhuis uit 1934 vanaf de Kloosterstraat.....	9
Figuur 6: zicht op het boerenhuis en inrijpoort vanaf het erf.....	10
Figuur 7: zicht op de stalvleugel vanaf het erf.....	10
Figuur 8: zicht op het boerenhuis en westvleugel vanaf het erf	11
Figuur 9: de hoeve vanuit het zuiden met zicht op de dichte begroeiing op de percelen	11
Figuur 10: interieur 19 ^{de} eeuws deel van de boerenwoning.....	12
Figuur 11: interieur 18 ^{de} eeuws deel van de boerenwoning met classicistische houten deuromlijsting toeging voute en slaapkamer.....	12
Figuur 12: kelder. Het metselwerk met dunnen kalkmortelvoeg is 18 ^{de} eeuws (of later). Geen middeleeuwse of vroegmoderne baksteenformaten werden geattesteerd	13
Figuur 13: kelder. Het metselwerk met dunnen kalkmortelvoeg is 18 ^{de} eeuws (of later). Geen middeleeuwse of vroegmoderne baksteenformaten werden geattesteerd	13
Figuur 14: deels (onderste hoekstenen origineel) 18 ^{de} eeuws deuromlijsting in classicistische stijl in oostvleugel	14
Figuur 15: 19 ^{de} eeuws metselwerk met typische gevelankers en spaarboogconstructie boven toegangspoort schuur (zuidvleugel	15
Figuur 16: 19 ^{de} eeuws metselwerk met typische gevelankers en spaarboogconstructie in doorgang naar achtererf (zuidvleugel)	15

Figuur 17: inplantingsplan met aanduiding van bestaande toestand (© MLSC BVBA)	19
Figuur 18: nieuwe toestand niveau -1 (© MLSC BVBA)	20
Figuur 19: nieuwe toestand: af te graven zone aangeduid in oranje (© MLSC BVBA)	21
Figuur 20: nieuwe toestand niveau 0 (© MLSC BVBA).....	22
Figuur 21: nieuwe toestand niveau 0 (© MLSC BVBA).....	23
Figuur 22: projectgebied gesitueerd ten opzichte van Vlaanderen en de archeoregio's	27
Figuur 23. het projectgebied en hydrografie op het DTM-Vlaanderen (©Geopunt)	27
Figuur 24: het projectgebied op de orthofoto met aanduiding van het hoogteprofiel	28
Figuur 25: het projectgebied aangeduid op de tertiair geologische kaart (© DOV)	29
Figuur 26: het projectgebied aangeduid op de quartair geologische kaart (© DOV)	29
Figuur 27: de bodemtypenkaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).....	30
Figuur 28: de bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt)	31
Figuur 29: de bodembedekkingkaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV)	31
Figuur 30: de kaart van Jacob van Deventer (ca. 1550) met aanduiding van de Kloosterstraat (©Cartesius).....	32
Figuur 31: het projectgebied op de kaart van Villaret (1745-1748) (©geopunt).....	33
Figuur 32: het projectgebied op de Kabinetskaart van Ferraris (1771-1778) (©geopunt).....	33
Figuur 33: het projectgebied in een landboek van J. B. Van Damme (1783) (©Cartesius).....	34
Figuur 34: het projectgebied op het primitief kadaster (ca. 1830) (©Cartesius)	34
Figuur 35: het projectgebied op de Vandermaelen-kaart (1846-1854) (©Cartesius)	35
Figuur 36: het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845) (©Geopunt)	35
Figuur 36: het projectgebied op de Popp-kaart (1842-1879) (©Cartesius)	36
Figuur 37: het projectgebied op de orthofoto uit 1971 (©Cartesius)	37
Figuur 38: het projectgebied op de orthofoto uit de periode 1979-1990 (©Cartesius)	37
Figuur 39: het projectgebied op de orthofoto uit de periode 1979-1990 (©Cartesius)	38
Figuur 40: CAI-data op de hedendaagse orthofoto volgens datering (©Geopunt).....	39
Figuur 41: CAI-data op de hedendaagse orthofoto volgens datering (©Geopunt).....	40
Figuur 42: syntheseplan met aanduiding van de huidige bebouwing en de geplande ingrepen in de bodem (©Geopunt)	42